

så fall stått på den andra, sedan länge försvunna stenen. Vi skulle då ha haft en motsvarighet till t. ex. Norrby-stenarna (U 766 och 767). Anledningen till att man kan komma att tänka på dem är, att U 795 med all sannolikhet är utförd av samme ristare. Inskriften på parstenarna vid Norrby omtalar emellertid tydligt och klart, att det är fråga om två stenar — **lit + akua + steno + tuo** — medan U 795 endast talar om en sten — **lit akua + sten**.

Det kan knappast råda någon tvekan om att U 795 är ristad av Livsten. Att Brate icke har hänfört ristningen till denne ristare beror säkerligen endast på att han aldrig har undersökt originalet. Ornamentik, runformer, huggningsteknik o. s. v. tala för att Livsten har hållit i mejseln.

796. Sparrsätra kyrka.

Pl. 111.

Litteratur: D 1: 92. Kyrkoinventarium 1829 (ATA); R. Dybeck, Svenska run-urkunder 2 (1857), s. 25 n:r 80, Reseberättelse 1858, s. 11 (ATA); UFT h. 3 (1873), s. 70; S. B. F. Jansson, Runinskriftsinventering i Uppsala län 1941 (ATA).

Äldre avbildning: Dybeck, teckning (i Svenska run-urkunder och D 1: 92).

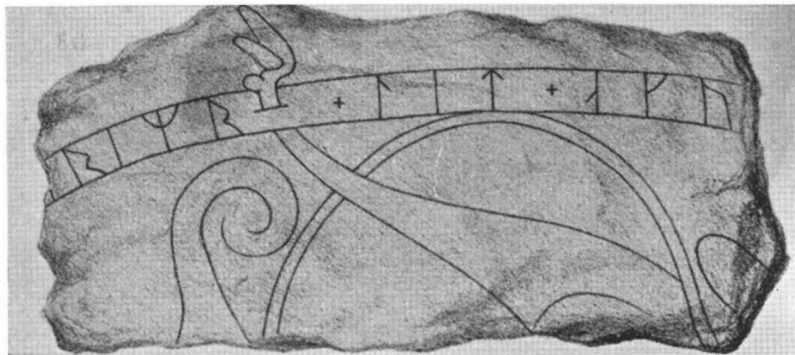

Fig. 240. U 796. Sparrsätra kyrka. Efter Dybeck, Svenska run-urkunder.

Runstensfragmentet sitter inne i kyrkan, fastmurat i södra väggen, i pelaren närmast S om ingången.

Enligt *Kyrkoinventarium* 1829 är »Uti kyrkans södra mur, der tillbyggnaden börjat, ... en del af en runsten inmurad, på hviken blott några få oläsliga runor kunna upptäckas.» — I *Svenska run-urkunder* (1857) behandlar Dybeck »en föga betydande del af en runsten, inmurad i Sparrsätra kyrkas södra vägg, innantill.» Samma platsuppgift återfinnes i *Sveriges runurkunder* och i *UFT*.

I *Runinskriftsinventeringen* 1941 anmärktes, att »endast sex runor (**lit + aku**) äro synliga.» I inventeringen föreslogs, att »stenen göres åtkomlig för undersökning, genom träpanelens avlägsnande.» År 1946 frilades stenen genom Riksantikvarieämbetets försorg.

Grå granit. Mått 1,07 × 0,40 m. Ristningen är tydlig, med breda, rundade linjer.

Inskrift:

... **rimr** + **lit** + **aku** ...

... *let haggva* ...

»... *lät hugga* ...»

Till läsningen: Före 1 r finnas inga spår av ristning. 2 och 6 i äro ej stungna. Efter 10 u finnas inga spår av huggning.

Runföljden 1—4 **rim**, som givetvis utgör en del av ett namn, »kan vara *Grimr* eller ett tvåledat namn på *-grimr* (*Þor*-, *Vigrimr* e. dyl.)»; se U 162.

Av runformer och ornamentik framgår, att stenen sannolikt är ristad av Livsten.

En marginalanteckning i Fa 1 (s. 79) omtalar, att enligt Bureus en runsten finnes »i Kyrkian i Muren på Norra Sidan i yttersta gäfwelen.» Ytterligare uppgifter om denna sten, som knappast kan vara U 796, saknas.

797. Nyby, Sparrsätra sn.

Pl. 112.

Litteratur: D 1: 93. J. Bureus, Fa 1, s. 79; R. Dybeck, Svenska run-urkunder 2 (1857), s. 25 n:r 81, Reseberättelse 1858 (ATA); O. F. Kugelberg, Några ord till upplysning om bladet »Enköping» (1860), s. 39; UFT h. 3 (1873), s. 70; V. Larsson, Brev den 14 april 1907 (ATA); H. Norberg, Brev den 11 april 1926 (ATA).

Äldre avbildning: Dybeck, teckning (i Svenska run-urkunder och D 1: 93).

Runstenen står i en åker 1 km. NÖ om Sparrsätra kyrka, 300 m. NNV om Nyby, 4 m. ÖNÖ om en körväg, som i nordvästlig riktning leder över gårderna. Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Enköping». — I Fa 1 (s. 79) finnes följande anteckning i marginalen: »Een runsteen widh Nyby i tädh». — Dybeck lämnar i *Svenska run-urkunder* (1857) följande utförliga beskrivning: »Från Nyby, som ligger öster ut från Sparrsätra kyrka, löper norr ut jämte ett mindre vattendrag en gångstig till Löten (skogen) och vidare till landsvägen på Lådig eller Lådö egor.» (I en not tillfogar Dybeck: »Här äro många präktiga minnesmärken. Ett större spjut och en stridsyx af järn äro i en förstörd hög i byns norra gärde detta år funne.») Dybeck fortsätter: »Runstenen ligger invid stigen i en engs-teg, kallad *Norrstn* (den norra), omkring 200 famnar från byn. Slingan löper utmed stenens nästan alla kanter, och han har således säkert aldrig varit ämnad att resas. Den ristade sidan är mycket anfrätt af väta. Tjockleken fem qvarter. Undre sidan äfven flat och nästan jämnare än den öfre.» I sin reseberättelse för år 1858 behandlar Dybeck bl. a. Sparrsätra sn, »som tyckes aldrig varit besökt af någon fornforskare ... Den af mig uppdagade liggande runstenen vid Nyby, vester ut härifrån, är, jämte ett fragment af en sådan i Sparrsätra kyrka [= U 796], beskrifven och afritad i Sv. Runurkunder». I *Sveriges runurkunder* anges helt kort, att stenen »ligger i ängen norr om byn». Samma uppgift återfinnes i beskrivningen till Geologiska kartbladet »Enköping» och i *UFT*. — Av ett brev (14/4 1907) från V. Larsson, Sparrsätra, till Oscar Almgren framgår, att stenen restes våren 1907: »Har nu ändtligen fått runstenen å Nyby ägor rest så billigt, som det gärna varit möjligt ... Den vänder framsidan mot den intill liggande gärdesvägen».

Blågrå granit. Höjd 2,04 m., bredd 1,79 m. Ristningsytan är svårt vittrad, och det är numera omöjligt att bringa full reda i slingornas virrvarr. På många ställen äro linjerna spårlöst borta, ibland äro de skönjbara som svaga skuggningar.

Inskrift:

+ yar + yk + kari + litu + akua ... s ... uş - ek - l + fapür sen
5 10 15 20 25 30

Þyrr(?) ok Kari leto haggva . . . faður sinn.

»Öjar ok Kåre läto hugga . . . sin fader.»